

VIÐMERKING

Lønardeildin forðar við ósakligari málsviðgerð teimum lægstløntu at fáa lønarbata

Føroya Arbeiðarafelag
Tórshavn, hin 9. januar 2001

Lønardeildin hjá Føroya Arbeiðarafelag

Sum kunnugt hevur Føroya Arbeiðarafelag umboðandi dagrøktarar skrivað undir sáttmála við Kollafjarðar Kommunu, Sjóvar Kommunu, Hósvíkar Kommunu, Fuglafjarðar Kommunu, Runavíkar Kommunu, Vágs Kommunu, Tvøroyrar Kommunu umframt við Føroya Kommunala Arbeiðsgevarafelag umboðandi 21 kommunum.

Talan er um vanligar sáttmálasamráðingar, har roynt hevur verið at fingið ávisar lønarhækkingar framdar fyri ein starvsbólk sum frammanundan er ein hin lægstlønti í landinum, hóast hesin løntakarabólkur skal taka sær av týðningarmesta tilfangi okkara, nevniliga teimum børnum sum vaksa upp í samfelag okkara.

Hesar samráðingar hava verið forðar á vanligan hátt, har partarnir hvør í sínum lagi hava ført fram sjónarmið síni, og partarnir hava síðani funnið fram til semju, soleiðis at sáttmáli var undirskrivaður í hvørjum einstakum føri.

Lønin hjá dagrøktarum

Nógv hevur verið tosað um lønina hjá dagrøktarunum, men ikki øll geva sær fær um, at tá kommunurnar tosa um »løn«, so leggja teir vanliga lønina saman við endurgjaldinum fyri beinleiðis útreiðslurnar, sum dagrøktararnir hava í sambandi við keyp av mati, mjólk, leiku umframt okta el- og oljunýtslu og slit av heiminum, har børnini verða ansaði.

Útrokningar okkara hava víst, at í flest øllum kommunum hava dagrøktararnir (dagrøktarmammurnar) havt eina mánaðarløn, sum hevur ligið millum kr. 8.000,00-9.000,00 fyri ansing av 5 børnum ella meira í upp til 10-11 tímar um dagin.

Veruliga tímalønin hjá dagrøktarum í flest øllum kommunum hevur tí ligið um kr. 30,00-50,00 kr.

Tann sokallaði 1/3 sum kommunurnar hava tosað um, hevur einki við løn at gera, tí dagrøktararnir hava nágreiniliga útroknað, at beinleiðis útreiðslur teirra liggja omanfyri hendan 1/3 sum útgoldin verður sum endurgjald fyri hesar

beinleiðis útreiðslur, og hetta hava myndugleikarnir eisini viðurkent.

Lønin hjá dagrøktarunum hevur sostatt, áðrenn Føroya Arbeiðarafelag gjørdi sáttmála við avvarðandi kommunur, bert verið sløk helvt av vanligu sáttmálalønini hjá ófaklærdum arbeisfólki í Føroyum.

Lønardeildin brúkar ósakliga málsviðgerð í royndum sínum at forða dagrøktarunum í at fáa eina rímliga løn.

Fyrsti sáttmálin sum Føroya Arbeiðarafelag gjørdi var við Kollafjarða Kommunu, har dagrøktararnir høvdu ynskt at hava eins løn uttan mun til, hvussu aldursbýtið var á teimum børnum, sum dagrøktarar skuldu hava í dagrøkt.

Kollafjarðar Kommuna sendi Figgjarmálastýrinum nevnda sáttmála til góðkenningar, og einasta viðmerkingin sum Karsten Hansen, landsstýrismaður og leiðarin á lønardeildini høvdu var, at teir mett, at tað var óheppið, at 1. mai er fastur frídagur hjá dagrøktarum (dagrøktarmammum), tá hesin dagur ikki er fastur frídagur hjá øðrum sum starvast innan barnansing.

Hetta skriv frá Figgjarmálastýrinum er dagfest 28.09.00.

Eftir at Føroya Arbeiðarafelag hevði gjørt sáttmála við Hósvíkar Komm-

unu um sáttmála fyri dagrøktarar, sendi kommunan sáttmálan til Figgjarmálastýrið til góðkenningar, og við skrivi dagfest 31.10.00 skriva Karsten Hansen, landsstýrismaður og leiðarin á lønardeildini kommununi bræv, har teir ikki bert leggja seg út í ásetingina um, at 1. mai skal vera fastur frídagur, men eisini leggja seg út í hvussu Føroya Arbeiðarafelag og Hósvíkar Kommuna hava avtalað lønarskipanina hjá dagrøktarunum.

Eisini leggur Fíggjarmálastýrið seg út í ásetingina um, at børnini skulu hava matpakka og skiftiklæðir við, umframt ásetingarnar í sáttmálanum um, nær børnini skulu verða heintaði, tá tey eru í dagrøkt 1/2 tíð.

Landsstýrismaðurin gleiðarin á lønardeildini viðmerkja í hesum sambandi:

»Hetta eigur at verða ásett í reglugerð fyri dagrøktina, sum dagrøktarskipanin skipar fyri«

Her roynir Figgjarmálastýrið at forða dagrøktarunum í at fáa greiðar reglur um, hvat børnini skulu hava við í dagrøkt og nær dagrøktarin kann vænta, at børnini verða avheintaði, tá tey eru 1/2 tíð í dagrøkt.

Vit skulu harðliga átala, at almennur myndugleiki leggur seg út í slíkar spurningar, og nærum roynir at

tvinga fakfelag og løntakara at góðtaka at arbeiðsgevarapartin einsæris skal áseta slíkar reglur, sum beinleiðis koma at ávirka arbeiðsumstøðurnar hjá dagrøktarunum.

Figgjarmálastýrið endar hetta skriv sít soleiðis:

»Sáttmálin verður góðkendur við teirri treyt, at omanfyri nevnda verða rættað næstu ferð sáttmálin verður gjørdur.«

Føroya Arbeiðarafelag gjørdi einaferð í heyst sáttmálur við Fuglafjarðar Kommunu, Runavíkar Kommunu, Tvøroyrar Kommunu og Vágs Kommunu.

Vit hava enn ikki fingiað nakra formliga fráboðan um, hvørt Figgjarmálastýrið eisini hevur lagt seg út í hesar sáttmálar.

Í november 2000 gjørdi Føroya Arbeiðarafelag sáttmála við Føroya Kommunala Arbeiðsgevarafelag viðvíkjandi lønar- og starvssetanarviðurskiftunum hjá dagrøktarunum í 21 kommunum.

Kommunala Arbeiðsgevarafelagið sendi Figgjarmálastýrinum nevnda sáttmála til góðkenningar og vit hava seinni fingið avrit av skrivi dagfest 07.12.00 frá lønardeildini hjá Figgjarmálastýrinum til Føroya Kommunala Arbeiðsgevarafelag.

Hetta skriv er bert undirskrivað av einum fulltrúa, allari fyrisiting, at borgarar landsins skulu viðgerast eins, og tí er her talan um klárt brot á vanligu fyrisitingarligu grundregluna sum lønardeildin hevur framt, nú tey nokta góðkenning av lønarskipan í sáttmála, sum Føroya Arbeiðarafelag hevur gjørt, hóast lønardeildin áður hevur góðkent meinlika lønarskipan hjá øðrum fakfelag.

sum starvast á lønardeildini og ikki av landsstýrismanninum ella leiðaranum á lønardeildini.

Hetta skriv er ein beinleiðis provokatión móti okkum sum fakfelag, og dagrøktarunum sum løntakarar.

Nú fer lønardeildin inn og leggur seg út í hvussu lønarskipanin er og m.a. verður heitt á kommunala Arbeiðsgevarafelagið um at rætta ásetingarnar um løn, soleiðis at lønin fyri 1 barn verður 20% av lønini á avvarðandi lønarstigi og ikki 21.25%, sum ásett er í sáttmálanum.

Her kreður lønardeildin at avtalaða lønin sum er kr. 2.937,37 fyri hvørt barnið pr. mánaða verður sett niður til kr. 2.773,67 fyri hvørt barnið pr. mánaða.

Her er talan um so greiða ósakliga málsviðgerð, at Føroya Arbeiðarafelag ikki ætlar at lata hetta fara aftur við borðinum, men um neyðugt ætla vit at fara í rættin fyri at fáa staðfest, at Figgjarmálastýrið her er farið út um heimildir sínar.

Ikki nokk við at lønardeildin hjá Figgjarmálastýrinum her roynir at forða dagrøktarunum í at fáa eina rímliga lønarhækking, men við hesum skrivi leggur lønardeildin seg eisini út í avtaluna um at 1. mai skal verða fastur frídagur og enn tá fer lønardeildin so langt, at hon noktar dagrøktarunum at fáa partvísa løn undir sjúku, soleiðis at hendan løn saman við dagpeninginum kann tryggja dagrøktarunum, soleiðis at hesir ikki missa løn, um teir gerast sjúkir.

Lønardeildin tykist at vassa longur og longur út í royndum sínum at forða dagrøktarunum í at fáa rímliga løn, tí skrivið dagfest 07.12.00 til Føroya Kommunala Arbeiðsgevarafelag endar soleiðis:

»Sáttmálin verður góðkendur við tí treyt (okkara undirstriking) at omanfyri nevndu rættingar verða gjørdar«.

Vert er at býta merki í at dagrøktararnir í Tórshavnar Kommunu í árávis hava havt eina løn sum er ávíkavíst 20% og 25% av lønini á ávisum lønarstigi, og lønardeildin hjá Figgjarmálastýrinum hevur okkum vitandi uttan viðmerkingar góðkent sáttmálan sum galdandi er í Havn.

Lønardeildin hjá Figgjarmálastýrinum ger mismun á løntakarum

Tað er ein meginregla í landsins skulu viðgerast eins, og tí er her talan um klárt brot á vanligu fyrisitingarligu grundregluna sum lønardeildin hevur gjørt, hóast lønardeildin áður hevur góðkent meinlika lønarskipan hjá øðrum fakfelag. Hesi dømi vísa hvussu lítil virðing politiski myndugleikin, og her serliga Figgjarmálastýrið hevur fyri vanligu løntakaranum. Lønardeildin hjá Figgjarmálastýrinum roy nir, sum frammanfyri nevnt av øllum alvi at forða dagrøktarunum, sum eru ein av lægstløntu løntakarabólkum okkara, at fáa nakrar krónur afturat í lønarhækking, meðan Figgjarmálastýrið í veruleikanum einki hevur gjørt fyri at forða fyri teimum risa lønarhækkingum, sum politikarir okkara fyri fáum árum síðani hava latið sær sjávlum.

Hendan lønarhækking var helst í krónum 10 ella 20 fald tað peningaupp-hædd sum dagrøktararnir eftir nýggja sáttmálanum skuldu hava í lønarhækking.

Hesi dømi vísa hvussu lítil virðing politiski myndugleikin, og her serliga Figgjarmálastýrið hevur fyri vanligu løntakaranum. Lønardeildin hjá Figgjarmálastýrinum roynir, sum frammanfyri nevnt av øllum alvi at forða dagrøktarunum, sum eru ein av lægstløntu løntakarabólkum okkara, at fáa nakrar krónur afturat í lønarhækking, meðan Figgjarmálastýrið í veruleikanum einki hevur gjørt fyri at forða fyri teimum risa lønarhækkingum, sum politikarir okkara fyri fáum árum síðani hava latið sær sjávlum.

Hesin leikur hjá Figgjarmálastýrinum hevur avdúkað, at eisini í Figgjarmálastýrinum er tað góðkendur politikkur, at tey sum hava mest skulu fáa meira, meðan tey sum frammanundan hava ilt við at fáa endarnar at røkka saman skulu tvingast at verða verandi á sama lága lønarstöði teirra.

Hesin leikur hjá Figgjarmálastýrinum hevur avdúkað, at eisini í Figgjarmálastýrinum er tað góðkendur politikkur, at tey sum hava mest skulu fáa meira, meðan tey sum frammanundan hava ilt við at fáa endarnar at røkka saman skulu tvingast at verða verandi á sama lága lønarstöði teirra.

Hesin leikur hjá Figgjarmálastýrinum hevur avdúkað, at eisini í Figgjarmálastýrinum er tað góðkendur politikkur, at tey sum hava mest skulu fáa meira, meðan tey sum frammanundan hava ilt við at fáa endarnar at røkka saman skulu tvingast at verða verandi á sama lága lønarstöði teirra.

Lønardeildin hjá Figgjarmálastýrinum sum góðkenningar-myndugleiki Sum kunnugt er Figgjarmálastýrið okkara størsti almenni arbeiðsgevani, og vit siggja undir hvørjum sáttmálasamráðingum, hvussu lønardeildin hjá Figgjarmálastýrinum roynir at forða fyri, at tey alment løntu fáa bøtt um lønar- og starvssetanarviðurskifti síni.

Tað er tí sera óheppið, at sama lønardeild sum hjá Figgjarmálastýrinum skal verða góðkenningarmyndugleiki, tá talan er um sáttmálar, sum m.a. felag okkara ger við kommunurnar, tí tað er bert arbeiðsgevarasjónarmið sum koma til sjóndar, tá lønardeildin skal viðgera og góðtaka slíkar sáttmálar. Talan er

sum fastan frídag hjá skúlnum og í staðin brúka 1. mai sum fastan frídag.

Sjónarmiðini hjá landsstýrismanninum í Figgjarmálastýrinum fyri at forða dagrøktarunum í at hava frí 1. mai sum fastan frídag.

Figgjarmálastýrið góðtekur stóra lønarhækking hjá løgtingslimum, men unnar ikki vanligu løntakaranum nakrar krónur afturat í lønarposan.

Helst minnst allir føroyingar tað risastóru lønarhækking sum fyri fáum árum síðani varð latin løgtingslimum okkara.

Hendan lønarhækking var helst í krónum 10 ella 20 fald tað peningaupp-hædd sum dagrøktararnir eftir nýggja sáttmálanum skuldu hava í lønarhækking.

Hesi dømi vísa hvussu lítil virðing politiski myndugleikin, og her serliga Figgjarmálastýrið hevur fyri vanligu løntakaranum.

Lønardeildin hjá Figgjarmálastýrinum roynir, sum frammanfyri nevnt av øllum alvi at forða dagrøktarunum, sum eru ein av lægstløntu løntakarabólkum okkara, at fáa nakrar krónur afturat í lønarhækking, meðan Figgjarmálastýrið í veruleikanum einki hevur gjørt fyri at forða fyri teimum risa lønarhækkingum, sum politikarir okkara fyri fáum árum síðani hava latið sær sjávlum.

Hesin leikur hjá Figgjarmálastýrinum hevur avdúkað, at eisini í Figgjarmálastýrinum er tað góðkendur politikkur, at tey sum hava mest skulu fáa meira, meðan tey sum frammanundan hava ilt við at fáa endarnar at røkka saman skulu tvingast at verða verandi á sama lága lønarstöði teirra.

Hesin leikur hjá Figgjarmálastýrinum hevur avdúkað, at eisini í Figgjarmálastýrinum er tað góðkendur politikkur, at tey sum hava mest skulu fáa meira, meðan tey sum frammanundan hava ilt við at fáa endarnar at røkka saman skulu tvingast at verða verandi á sama lága lønarstöði teirra.

Lønardeildin hjá Figgjarmálastýrinum sum góðkenningar-myndugleiki Sum kunnugt er Figgjarmálastýrið okkara størsti almenni arbeiðsgevani, og vit siggja undir hvørjum sáttmálasamráðingum, hvussu lønardeildin hjá Figgjarmálastýrinum roynir at forða fyri, at tey alment løntu fáa bøtt um lønar- og starvssetanarviðurskifti síni.

Tað er tí sera óheppið, at sama lønardeild sum hjá Figgjarmálastýrinum skal verða góðkenningarmyndugleiki, tá talan er um sáttmálar, sum m.a. felag okkara ger við kommunurnar, tí tað er bert arbeiðsgevarasjónarmið sum koma til sjóndar, tá lønardeildin skal viðgera og góðtaka slíkar sáttmálar. Talan er

als ikki um sakliga fyrisitingarliga viðgerð, men ein ósaklig roynd at forða teimum, sum frammanundan hava lægstu lønirnar, at fáa eina rímuliga lønarhækking.

Tað er eisini ivasamt um talan her ikki er um brot á kommunala sjálvstýrið, soleiðis sum hetta er staðfest í grundlógini, tí við ásetingini um at allir sáttmálar skulu góðkennast av Figgjarmálastýrinum er samráðingarheimildin í veruleikanum tikin frá kommununum, hóast tað eru kommunurnar, sum gjalda útreiðslurnar, sum standast av hesum sáttmálum.

Vit fara tí við hesum at heita á politiska myndugleikan um at taka stig til at lønardeildin ikki framyvir fær heimild at leggja seg út í sáttmálar, sum privat fakfeløgini og kommunurnar gera um teir starvsbólkar sum limir eru í privat fakfeløgunum.

Samandráttur Samanumtikið kunnu vit vísa á, at lønardeildin hjá Figgjarmálastýrinum við landsstýrismanninum á odda miðvíst hevur roynt at forða fyri, at limirnir hjá Føroya Arbeiðarafelag hava fingið sømulig lønar- og setanarkor, men vit skulu gera púrasta greitt, at vit ikki fara at góðtaka slíkan ágang móti fakfelag okkara og limum felagsins.

Sum vit hava nevnt frammanfyri, so hava vit eisini staðfest beinleiðis brot á grundleggjandi fyrisitingarliga reglur um líka viðgerð av borgarum landsins, og tí hevur lønardeildin og Figgjarmálastýrið so dyggiliga avdúkað seg sjálvan í hesari ótespligu herferð móti felag okkara.

Felag okkara hevur stundum alment víst á tørvandi virðingina, sum bæði lønardeildin og landsstýrismaðurin hava víst mótvegis fakfeløgunum, og hetta kann sjálvsagt hugsað at vera ein av orsøkunum til tann ágang, sum Føroya Arbeiðarafelag og limir okkara hevur verið fyri frá almennari við.

Vit vóna, at politisku flokkarnir duga at siggja hendan ágang sum framdur er, og at hesir flokkara taka stig til at forða fyri framhaldandi ágangi móti føroysku fakfelagsrørsluni.

Vit skulu gera Figgjarmálastýrinum púrasta greitt, at vit fara ikki at bakka fyri hesum ágangi, og vit vilja hava staðfest tey lögfrøðiligu brotini, sum stýrið hevur framt á m.a. vanligar fyrisitingarligar reglur.

Eitt land

Eitt land	innar í tómléikan	ein vælsigna sæla
yvirfylt av skurðugum		tess ásjón geislaði
í alskyns	skurðugudar í øllum líki	um allan heimin
skapum og litum	háðærsligir og hástórir	
ymiskir	gingu aftur	tó eftir sótu
í sinn og skinn		gamalmennini
sat har í díkinum	allastaðnar	og telgdu sær skurðugdar
var eitt við óhumskuna	úr einum stað í annað	jú fleiri og fleiri
bað meg	og aftur	sum ári ni gingu
geva sær		
ein lítlan vatndropa	eins og teir ómínnisdrykk	krøkja seg fastan
	høvdu drukkið	í hesar skurðugudar
		eins og maður í havsneyð
gekk framvið	eins og særdir hvalir	einasta bjargingarbelti
sá, hoyrði, tevjaði	aftur á blóðið	
meg eg hevði ikki stundir		úr eygum teirra
skuldi nakað annað	eins og støðuvatn-deyðavtn	lýsti tómléikin
	súrevnistrot	
altíð á ferð	var ikki drekkandi	tá humanisman
til nakað annað	smakkaði illa	vorðin til materialismu
	rotinskapur	má eg steðga á
tó onki dróg meg	onki lív	og venda við aftur
til onki		byrja av nýggjum
hevði skund	stórar mongdir	á røttu ljósins leið
	og stór hol	
eins og ein orkan	styrkin í skurðugudunum	materialistiski gudurin
sópar alt undan sær		bert eitt í hyggju hevur
oyðir alt í øllum	steindeyðir	hans einasta mál
	sóu eins út	sprænir eitur
telgdi skurðugudar	bæði í sinn og skinn	oyðir og leggur alt í sor
yndisligar, fagrar		
gjørði teir livandi	sótu altíð	men illanstið
í deyðans dali	í fremstu røð	eg reisist á føtur
í deyðans líki	á ovastu rók	skoði sólarroðan í eystri
		av sonnum
hesir pínigarnir	fekk tað destruktiva hugskot	frælsur tá eg verði
fylla allan vesturheimin		
men við eitt	blaka teir á bláman	eg stóð eftir einsamallur
var gáløysin	og gloyma	burtur úr ongum
dýrabæran skurðgud	byrja av nýggjum	bleiv nakað
eg misti	lívið vendi aftur	eg bleiv heilur
fór rekandi	eg dugi jú annað	óhumskan hvarv
óman eftir ánni	enn telgja skurðugudar	reinleikin fann veg
út av fossinum		
hvarv í dýpið	frameftir skoða	av sonnum
	av rennandi løki	skurðugudar í mannalíki
ein av mínum	drekka	ein drepanði sótt
materalistiska hugsunnarhátti	rennur í stríðum streymum	fann meg sjálvan
fór fyri skeyti	leskiligt drekkivatn	fekk sálarfrið
	balsam fyri sál og líkam	hvønn morgun
sorgin nívd fast	fyllist av kærlleika	
tútbørandi		
heim til onki	niður at húka	Jú sanniliga er
	og síðan drekka	lívið dásamligt, fagurt,
byrjaði aftur	stóð har aftur	spennandi
at telgja skurðugudar	bað meg drekka	uttan skurðugudar.
enn fagrari enn áður		
fleiri og fleiri	eg játtaði	
í dagar, vikur, ár		
uttan íhald	sá, hoyrði, tevjaði	Des. 2000-12-13
	tástaðni gav eg	Sólmundur Joensen
bleiv so niðurboygdur	tí tysta	
eins og ein gjørð	eitt glas	
fór á rull	av frískum, rennandi kelduvatni	
steðgaði ikki aftur		
út av fossinum	skurðugudarnir	
sama veg	vóru burturbeindir	
sum skurðugudurin	vorðnir til beinagrindir	